

NOVI

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inzeratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Novega Domoljuba«, naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Novega Domoljuba«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

V težkih dneh.

Težki časi za kmete.

Naš kmet gleda s strahom v bodočnost. Cene živini in vsem kmetijskim pridelkom neprestano padajo, kar pa mora kmetovalec kupiti, ima še vedno enako visoko ceno. Visoko stoječi dinar pritiska na ceno vseh pridelkov, ki se dajo izvažati iz naše države, na drugi strani pa ne naredi država nobenega koraka, da bi izvoz pospešila. Kmetijski stan danes nima nikjer zaščite.

Tudi javno mnenje zlasti po mestih je še vedno kmetu sovražno. V njem gleda še danes tistega na videz srečnega človeka, ki je med vojno mogel preživeti sam sebe in živila tudi drugim sorazmerno drago prodati. To javno mnenje še vedno misli, da je poljedelstvu nekako z rožicami poslano in toži samo o draginji tistih pridelkov, ki jih kmet postavlja na trg.

Sedanja vlada tega noče razumeti.

Temu javnemu mnenju se pridružuje tudi sedanja vlada. Četudi vidi, kako pada cena živini, ni slišati, da bi v carinski tarifi, ki se pripravlja, odpadla carina za izvoz živine. Nasprotno, zdi se, da se bo z novo carinsko tarifo le še bolj zaščitilo razne tovarniške izdelke. Saj vemo, da je tudi naša industrija v silno težkih časih, ker ne more tekmovati tujim izdelkom, pa vendar se vsakdo začuden vprašuje, zakaj je treba tako zaščititi n. pr. sladkorne tovarnarje, da zanje plačamo pri vsakem kilogramu sladkorja 5 dinarjev. V Davidovičevi vladi, kjer so imeli primerno besedo slovenski zastopniki, je bilo razumevanje za potrebe malega človeka in zlasti kmetijskega ljudstva, danes pa vse kaže, da ni nobenega ministra, ki bi se zavedal, da je steber države ravno kmetijski stan.

Zalostna priča, kako manjka vsakega razumevanja za sedanje težave tega stanu, so dvanajstine, ki jih je sedanja vlada sprejela in za katere sta žal glasovala celo dva slovenska, tudi s kmetijskimi glasovi izvoljena zastopnika. Niti najmanj ni sedanjimi dvanajstini olajšano ono

ogromno breme, ki danes tako tlači našega kmeta, t. j. osebna dohodnina. In pri davčnih uradih se vedno bolj čuti, da skušajo to breme odvaliti od premožnega meščana na rame poljedelca.

In vendar je bridka resnica, da naš kmetijski stan propada. Kdor vzame svinčnik v roko in preračunava, kako se je kaka stvar prodajala pred vojno in kako se prodaja danes, vidi, da je stanje našega kmetijstva slabše kot pred vojno. Res se je med vojno in prve čase po vojni marsikak posestnik rešil dolgov, toda danes znova leze vanje. Zalostno pesem o tem bi znale zapeti naše podeželske hranilnice in posojilnice, pa tudi velike mestne posojilnice, h katerim se mora kmet zatekati po pomoč.

Zaslomba poslancev — organizacija.

Ko to pregledujemo, vidimo, da čaka težko delo naše poslance. Koliko truda bo stalo, da ljudski zastopniki vladi dopovedo, naj ne ruši stebra, ki državo najmočnejše podpira! Toda glas ljudskih zastopnikov bo toliko močnejši, kolikor večjo zaslombo bodo imeli doma v svojih volivcih. Med kmetijskim ljudstvom mora biti od dne do dne živeja zavest, da se da v današnjih časih kaj doseči le v močni organizaciji. Že pred vojno je dr. Krek ustanavljal Kmetijske zveze, ker je vedel, da se da le potom močnih stanovskih organizacij zaščititi kmetove koristi. In kakor je veljalo takrat, velja tudi danes, pa le še v večji meri: »V slogi je moč.«

Samopomoč, združništvo, izobrazba.

Če si hoče kmet pomagati, mora torej to storiti s skupnimi močmi. Naše hranilnice in posojilnice bodo mogle kmetu pomagati v težkih dneh s posojili po nizkih obrestih le, če bo v njih zbran ves odvišni kmetijski denar. Naše kmetijske zadruge bodo prospevale, če bo v polni meri obveljalo geslo: Svoji k svojim. Pozabiti tudi ne smemo, da nov čas zahteva vedno novega pouka. Brez strokovne kmetijske izobrazbe ne moremo tekmovati z drugimi narodi in tudi ne z drugimi pokrajinami naše države.

Naj omenimo še neko malo neprijetno zadevo. Živimo v povojni dobi, ki je prinesla mnogo napačnih navad in razvad, ne samo v mesta, ampak tudi na deželo. In te razvade — vsak bi jih znal naštet sam v svoji hiši, če jo primerja s predvojno dobo — zahtevajo denarja! Zato ne smemo prezreti, da je treba iti v izobrazbi, samopomoči, v organizaciji naprej, pa tudi nazaj — v preprostost.

Ze imenovani dr. Krek je napisal svoječasno »Črne bukve kmetijskega stanu«. Naslikal je v njih, kako je izgledalo na kmetih v časih okoli leta 1895. Od takrat naprej se je začelo delo za povzdigo kmetijskega stanu. Vsakdo ve, koliko se je v tem oziru trudila Slov. ljudska stranka, koliko njen deželni odbor na Kranjskem. Koliko bojev je bilo treba izbojevati z liberalci! Spet bi mogli pisati take »Črne bukve« in spet moramo prav tako kakor pred vojno zastaviti vse sile za povzdigo našega kmetijstva. V teh težkih dneh torej ne bomo obupavali, temveč vztrajali in delali. Tako je delala naša stranka pred vojno in tako bo delala sedaj. Ljustvo je videlo, da se ni varalo, ko je zaupalo, in bo to spoznalo tudi sedaj.

Da sem kot rožica, lilija,
da vedno se smejem vesela,
to je zasluga najboljšega,
slovečega mila —

„Gazela“

Oblastni odbori.

V zadnjih dveh številkah »Domoljub« smo opozorili na oblastne samouprave in na oblastne skupščine, ki nam jih centralistična ustava obeta. Skupščina mora biti sklicana najmanj enkrat na leto na redno zasedanje. Po potrebi pa more biti sklicana tudi na izredna zasedanja. Za vso štiriletno dobo voli skupščina predsednika, podpredsednika in tajnike.

Kar skupščina sklene, to potem izvršuje oblastni odbor, ki sploh vodi vse tekoče posle oblastne samouprave. Odbornikov je najmanj pet, največ pa osem. Izvoli jih oblastna skupščina za vsa štiri leta. Odbor izvoli potem izmed sebe predsednika za vso poslovno dobo. Vsak član odbora upravlja en del samoupravnih poslov.

Kakor že rečeno izvršuje oblastni odbor sklepe oblastne skupščine, vodi vse samoupravne posle ter nadzira oblastne naprave, dalje tudi pretresa in odobruje ali odklanja proračune občin. Kadar oblastna skupščina ni zbrana, sme oblastni odbor izdajati tudi sam začasne uredbe o vseh predmetih razen o proračunu. Takečasne uredbe mora predložiti potem skupščini v naknadno odobritev.

Oblastni odbor mora poročati skupščini o svojem delovanju in ta ima pravico obtožiti odbor ali pa posamezne člane za njih uradna dejanja. Tak oblastni odbor bi torej nekako prevzel delo bivših deželnih odborov. Poudarjali smo že, da obljubovana samouprava ni nikakava avtonomija, pravtako pa tudi tak oblastni odbor ne bi bila kaka slovenska pokrajinska vlada, ker bi bil v vseh stvareh odvisen od velikega župana. Četudi bomo morali zaenkrat delati v taki oblastni samoupravi — če se namreč volitve izvrše —, ne bomo pozabili, da je naš končni cilj avtonomistična uredba jugoslovanske države.

Cerkvena posestva

Naša Samostojna kmetijska stranka ne more drugače, kakor da se zaleti v vsaki številki nekoliko ob duhovščino. V eni zadnjih številk so ji spet napotil cerkvena posestva. Trdi, da cerkvena posestva štiti Slovenska ljudska stranka. V tej stvari moramo spregovoriti jasno besedo. Kdor je dobre volje, jo bo prav razumel, kar pa je proticerkvenih zagrizencev, pa itak vsako stvar po svoje obrnejo.

Kakšen namen imajo razna cerkvena posestva? Prvi in pglavitni namen je vzdrževanje duhovščine in kar je s tem v zvezi, drugi namen pa je vzdrževati obče koristne človekoljubne naprave: šole, bolnišnice, sirotišnice, hiralnice itd. V take namene so svoj čas verniki darovali razne dele posestev in tako so nastala cerkvena posestva.

Na jasnem si moramo biti, da bo treba vzdrževati duhovščino, dokler bo obstojala Cerkev in v njej verniki. Če se bodo cerkvena posestva odpravila, bo pač treba iskati drugih načinov. Če ne bo vzdrževalo ljudstvo duhovščine na dosedanji način, jo bo moralo z davki. Kaj je za ljudi bolje, to je potem drugo vprašanje. Samo tisti, ki bi radi odpravili vero, si domišljajo, da more

izhajati duhovščina brez dohodkov.

Slovenska ljudska stranka je stranka slovenskega ljudstva. Če se bo to ljudstvo izjavilo, da rajši vzdržuje duhovščino in cerkvene človekoljubne naprave s kakimi novimi davki, dobro, potem ni razloga, da bi stranka štela cerkvena posestva. Vsakdo pa ve, koliko se more v sedanjem času, ko je toliko sovraštva proti Cerkvi in duhovščini, zagotoviti, da bo država v ta namen pobrane davke res uporabljala za cerkvene namene. Nam se zdi, da bi razni samostojni kričači radi delili škofijska in druga cerkvena posestva, ljudstvu pa naložili nova bremena, pri tem se pa v pest smejali tistim, ki so šli na limanice.

Poudarjamo, da so jugoslovanski škofje svoječasno izjavili, da se podvržejo pravični agrarni reformi, v kolikor je potrebna, in te besede niso bile preklicane. Toda nikoli ne bo mogel gledati noben škof mirno, da se oropa Cerkev, ljudstvu pa nalože nova bremena.

Slovenska ljudska stranka tedaj ne štiti nobenega veleposestva, tudi cerkvenega ne, ampak ima pred očmi splošno korist ljudstva, korist državljanov v celoti, ne pa seveda koristi posameznika, naj bi bil kdorkoli. Kot poštena ljudska stranka pa tudi ne bo nikdar pustila, da se komu godi krivica, pa naj je potem cerkev, samostan ali pa posamezen državljan. Država ni samo radi kakih liberalnih vpijatov, ampak mora služiti vsem.

Kdor hoče to razumeti, mu ne bo težko, kdor pa iz sovraštva do duhovščine ali pa z lastnim pohlepom gleda na cerkveno last, takemu se seveda ne da dopovedati.

TAKO PERE LE

ZLATOROG MILO

PO SVETU

GROZODEJSTVA V BOLGARIJI.

Atentat na bolgarskega kralja. — Bomba v cerkvi. — Krvavi dogodki v celi Bolgariji. Nasilne metode, ki se jih je posluževala Cankova vlada, ki je tekom dobrega leta uničila več tisoč političnih nasprotnikov, so privedle bolgarski narod v popolno anarhijo. Odkar se je polastil vlade Cankov, se je po celi deželi razpasel boljševizem. Nezadovoljstvo je raslo in združili so se zemljoradniki z boljševiki, ki so si bili za časa vlade Stambolinskega smrtni sovražniki, in se z vsemi sredstvi borijo zoper Cankova. Dan za dnevom so se dogajali umori, sredi glavnega mesta človek ni bil več varen. Z enakimi sredstvi je odgovarjala vlada, ki je najete morilce pošiljala za svojimi političnimi nasprotniki. Snovale so se zarote, katerih žrtev bi bil v torek 14. t. m. kmalu postal kralj Boris. V avtomobilu se je peljal na izprehod v Sofijsko okolico. Kar naenkrat se začuje streljanje in krogla zadene kraljevega šoferja, ki težko ranjen spusti krmilo avtomobila iz rok. Avtomobil se je zaletel v brzojavni drog in se prevrnil. Kralj in spremljevalca so skočili iz avtomobila in pričeli streljati na napadalce, ki so še vedno streljali in so ustrelili oba kraljeva spremljevalca. V tem pripelje nek potniški avtomobil, ki je rešil kralja gotove smrti. Takoj je bilo za napadalce odposlano vojaštvo, ki je le enega težko ranilo, ostali so pa vsi ušli. — Ni se še poleglo razburjenje vsled atentata na kralja, že je prišlo do nove katastrofe. Ko se je v četrtek vršila v katedrali (stolni cerkvi) zadušnica za umorjenim poslancem Kosto Georgijem, je naenkrat sredi natlačeno polne cerkve eksplodiral peklenski stroj. Učinek je bil strašen. Oboki in zidovje je z razmesarjenimi trupli udeležencev zletelo v zrak in podsulo več sto ljudi, ki so našli smrt pod razvalinami. Ubityh je mnogo politikov, oficirjev in drugih odličnjakov. Več ministrov je bilo ranjenih. Števila mrtvih še niso mogli ugotoviti, ker še niso vseh izkopali izpod razvalin. Med njimi je tudi mnogo žensk in otrok. — Vlada je takoj proglasila obsedno stanje in pričela z neusmiljenim preganjanjem in pokoljem komunistov in zemljoradnikov. Po celi deželi se vršijo krvavi boji. Vse ječe so prenapolnjene. Poroča se, da je vlada dala v enem dnevu usmrtiti pet tisoč komunistov. Nadaljne usmrtitve po prekem sodu bodo še sledile. Videti je, da bo vlada v krvi zatrla nemire, a bolgarski narod bo težko prenesel nesrečo, ki ga je zadela te dni.

Zborovanje avstrijskih krščanskih socialcev v Gradcu. Pretekli teden se je vršilo v Gradcu zborovanje krščanskih socialcev. Med drugimi je govoril tudi bivši kancler dr. Seipel zlasti o gospo-

(Dalje glej na naslednji strani spodaj.)

NOVICAR

d Tabor na Slinovicah pri Kostanjevici so vrši v nedeljo, 26. aprila ob 10 dopoldne. (Sv. maša ob 9. uri.) Govori poslanec Sušnik.

d Novo prepotrebno cerkev v Spodnji Šiški pri Ljubljani bodo začeli v kratkem graditi.

d Število gostiln je v Belgradu padlo od 1010 na 800. Pri nas jih je pa vedno več.

d 100 let stara. Na velikonočni ponedeljek so pokopali v Ljubljani gospo Marijo Paulin, mater profesorja Alfonza Paulina, znanega rastlinoslovskega učenjaka. Pokojna je bila rojena l. 1825.

d Vojak iz svetovne vojne! Na vsestranska vprašanja, kdaj se vrši letos sestanek in občni zbor naše Zveze, odgovorjamo: nepreklicno dne 30. avgusta na Brezjah. Takrat si podamo spet bratsko roko in prepletemo vso Slovenijo s podružnicami po natančno začrtanih pravilih. Odbor.

d Nova avtomobilska zveza Ljubljane z Vičem na eni in z Ježico na drugi strani. Kar smo že dolgo želeli okoličani, se bliža uresničenju. Ze s t. majnikom se bomo vozili po istih nizkih cenah kot št. Viščani v Ljubljano in iz mesta domov, z avtomobilom. Če se je že v prvih štirih mesecih, torej v času preizkušnji, vozilo na progi št. Vid—Ljubljana nad 22.000 ljudi, kakor poroča »Slovenec«, koliko potrebnejša je šele zveza Viča z mestnim centrom. Zato je sprejelo vse prebivalstvo prizadete okolice ljubljanske vest o novi gospodarsko važni lagodnosti z velikim veseljem. V interesu našega narodnega gospodarstva želimo novemu podjetju mnogo sreče.

d Ali boste spet tajili? Samostojnejši izdajajo neki mesečnik, ki da je »Glasilo Zveze društev kmetijskih fantov in deklet v Ljubljani« z naslovom »Gruda«. Človek bi sodil, da bo pisal, če je za kmetijske fante in dekleta, tako, kakor odgovarja njihovim veri, ne pa naravnost proti. V 3. šte. t. l. pa naravnost tají, da bi človek imel od živali različno dušo. Tako-le pravi: »Duša ni nič skrivnostnega, kar bi

darskem položaju Avstrije. Omenil je, da namerava Avstrija stopiti v stik z nasledstvenimi državami (ki so nastale na ozemlju bivše Avstro-Ogrske), da se po možnosti doseže preklic raznih uvoznih in prevoznih prepovedi preko ozemlja teh držav.

d Smrtna obsodba nemškega oficirja v Belgiji. Vojno sodišče v Belgiji je obsodilo nekega nemškega stotnika v njegovi odsotnosti na smrt, ker je dal pri vpadu Nemcev v Belgijo v letu 1914 ustreliti 135 civilistov.

d Nova vlada na Francoskem. Novo vlado na Francoskem je sestavil dose-danji predsednik parlamenta Painlevé. Za predsednika parlamenta bo najbrže izvoljen dosedanji ministrski predsednik Herriot.

bilo skrito v človeku in se ob smrti loči od telesa, in česar bi živali ne imele.« Pod črto dostavlja nekdo, da je vendarle »verjetno«, da je med živalsko in človeško dušo razlika. — Torej kmetijskim fantom in dekletom razlagajo, da je človeška duša isto kot živalska! Ali hočejo res iztrgati vse vero iz src mladini? In za njo je pisana »Gruda«! Torej celo temeljnih šest resnic taje in hočejo pisati za naše ljudstvo. Kadar se bo ustil kak samostojnež, da niso proti veri, spomnite ga, kaj podajajo njihovi voditelji svoji mladini. Ali res mislite, da bo brez vere ostala mladina poštena?

d Brezverska »Domovina«, ki je učila v št. 18. lanskega leta, da izhaja sv. Trojica iz poganstva, da je krščanska Marija naslednica poganške nečistnice Here in da je Bog Oče namestnik poganškega prešustnika Zeusa, bi rada utajila svoje očitno brezverstvo ter hoče po ovinkih zapeljovati ljudstvo v brezvero. In sicer s tem, da neprestano blati in sramoci duhovščino in ji jemlje ugled in s tem seveda tudi nauku, ki ga oznanja. Dalje s tem, da priporoča in zagovarja najgrše kvante, ki so se katorkrat zapisale v slovenski besedi. Zato ponovno opozarjamo: Hiša, ki hoče ostati krščanska, ne more naročiti »Domovine«.

d Umrla je 13. aprila v Bukovšici nad Skofjo Loko gdčna Mici Lavtar, hčerka lesnega trgovca Aleša. Naj ji sveti večna Luč!

d Smrt v kavarni. Na veliki teden je v neki zagrebški kavarni zadela kap bivšega podmaršala Mihajla Mihajleviča, ko se je baš poslavljaj od svojega prijatelja. Zgrudil se je mrtev na tla. Mihajlo Mihajlevič je bil med vojsko poveljnik znane »vražje divizije«.

d Požari. V torek 14. aprila ob 1. ponoči je začelo goreti gospodarsko poslopje Ivana Sikovška, posestnika v Zadovinku pri Krškem. Pogorela sta mu kozole in hlev za govejo živino. Poginila sta mu krava in tele, zgorela dva voza in vse poljsko orodje, vsa krma, vsa slama, mlatilnica na vitel, čistilnica in veliko lesa. Škoda znaša najmanj pol milijona kron, zavarovalnina je pa malenkostna. Ljudje domnevajo, da je zanetila požar zlobna roka. — 16. aprila ob 7 zjutraj je pa izbruhnil radi iskre iz železniškega stroja velik požar v Dobovi pri Brežicah. Vnel se je hlev in za njim druga gospodarska poslopja, ki so last dobovske župnije in stoje sredi vasi. Prihitela so gasilna društva od vseh strani in si prizadevala, da ogenj omeje. Posebno so se trudili gasilci iz Mihalovca in iz Mosteca. Vendar bi najbrže ves njihov napor radi pomanjkanja vode ter silnega viharja nič ne zalegel in ne mogel preprečiti, da ne objame ogenj tudi drugih samo s slamo kritih poslopji, če bi nebo ne poslalo močnega naliva, ki je ogenj pogasil in tako obvaroval posestnike grozne nesreče. V nevarnosti je bila tudi cerkev.

d Krvav zločin v Litiji. 16. t. m. dopoldne se je v Litiji zgodil krvav zločin, kateremu vzrok je bila ljubosumnost. V svojem lokalu nasproti pošti je gostilničar St. Lap trikrat ustrelil iz browninga na živinskega trgovca Andreja Turka. Dogodek se je izvršil okrog pol 11. dopoldne. Turk je bil zadet enkrat v prsi, drugič v želodec in jetra, tretjič v jetra. Sam je še odšel k zdravniku, ki ga je obvezal za silo. Popoldne so ga prepeljali v ljubljansko Leonišče, kjer je v petek, 17. t. m., ob pol 11. dopoldne umrl, previden s sv. zakramenti. Okrajnemu sodniku v Litiji, ki ga je zaslišal pri zdravniku, in svoji ženi je tik pred smrtjo izjavil, da ga je Lap po nedolžnem sumil. Lap se je takoj javil orožnikom, kjer se je onesvestil. Tudi on je bil takoj, ko se je zavedel, zaslišan od sodnika. Andrej Turk je bil doma iz Višnjegore. Priženil se je pred nekaj leti v znano Triskanovo družino v Litiji. Zapušča mlado vdovo in hčerko. Star je bil 33 let.

d Ukrađen konj zopet najden. Na veliki četrtke ponoči so tatovi ukradli posestniku Antonu Ambrožiču iz Podhoste pri Toplicah konja s komatom, na Toplicah pa voziček in se odpeljali proti Semiču. V semiških vinogradih so hoteli naložiti tudi vina, vdrli so v zidanico, konja pa privezali pred zidanico. Ker se je domačinom luč pri zidanici zdela sumljiva, so obkolili zidanico, vendar so jim tatovi ušli. Eden izmed tatov je baje obstreljen. Konja so pustili pri zidanici, za voz pa ni še znano, kam so ga spravili. V novomeški okolici je toliko umorov, ropov in tatvin, da je neobhodno potrebno povišati število orožnikov in ponoči zastražiti ceste. Hudodelci se ponoči nemoteno sprehajajo po vaseh.

d »Poredni smeh« je naslov novi zbirki otroških pesmi, ki jih je pred kratkim izdal pesnik Slavko Savinšek iz Kamnika. Zbirka ima 31 pesem, ki so deloma prav ljubke in otroški naravi primerne. Precej je takih, da se jih bo otrok še pred šolsko dobo z lahkoto naučil na pamet, če jih bo le dvakrat, trikrat slišal, in jih bo sebi in odraslim v veselje pogosto ponavljal. — Zbirka ima tudi 10 slik v lesorezu, ki so pa po splošni sodbi za otroško knjigo manj posrečene. Drugače je pa oprema zbirke prav prijetna. — »Poredni smeh« stane 25 dinarjev in se naroča pri Kmetijski tiskovni zadrugi, Janez Trdinova ul. 8 v Ljubljani.

MED BRATI IN SESTRAMI.

Italijani zaprli in izgnali iz Trsta ljubljanskega vseučiliškega profesorja. Profesor ljubljanske univerze dr. Veber je večkrat obiskal naše primorske brate in med njimi prirejal znanstvena predavanja. Tudi med zadnjimi velikonočnimi prazniki je priredil na Goriskem več predavanj ter se nato napotil v Trst. Tržaška policija mu je sprva dovolila predavanje, a fašisti so to prepredili in enostavno predavanje prepovedali. Ko se je gospod profesor še nekoliko pomudil v Trstu, sa ga naskrat v neki gostilni med obedom prese-netili policijski organi, ga aretirali ter peljali na policijo. Tam so zelo surovo proti njemu nastopali ter ga nato zaprli v vlaž-

no celico. Po treh urah so ga vklejenega odpeljali v jetnšnico, kjer so ga čez eno uro izpustili z ukazom, da mora nemudoma zapustiti Trst. Tako so se fašisti zahvalili naši vladi za rede sv. Save, s katerimi jih je Pašić pred kratkim odlikoval.

Za hrvatsko pesem — šest mesecev ječe. Lani se je peljalo z vlakom iz Pazina v Pulj nekaj hrvatskih kmetov. Med potjo so prepevali hrvatske pesmi. Italijanski sprevoznik je poklical orožnike ter dal dva kmeta aretirati, češ, da pojeta protidržavne pesmi. Nič ni pomagalo dokazovanje, da sta pela čisto nedolžne pesmi. Sodišče v Pulju je obsodilo vsakega na šest mesecev ječe in 250 lir globe.

Obljuba videmskega prefekta. Minuli teden je videmski prefekt obiskal Ajdovščino in je bil s prebivalstvom še precej prijazen. Obljubil je, da bo delal na to, da se v občinah v kratkem odpravijo komisarjati in se izvedejo občinske volitve.

Zahvala poslancu dr. Besednjaku. Politično društvo »Edinost« v Gorici je sklenilo, da se izreče poslancu dr. Besednjaku iskreno zahvala za zadnje govore v parlamentu, v katerih je z veliko vnemo branil pravice Slovencev.

VOJASKE ZADEVE.

Vprašanje. Imam precej veliko posestvo. Starejši sin se je že poročil, drugi sin pa je šel k vojakom. Ali bi bil ta lahko opr. šen ali pa vsaj služil skrajšan rok. B.

Odgovor. Vprašanje je nejasno, ker manjkajo podatki o starosti, davkih in o vojaškem službovanju starejšega sina in očeta. Ako sta starejši sin in oče služila polni rok, tedaj ima drugi sin pravico do skrajšanega roka.

Vprašanje. Pri lanskem naboru nisem bil potrjen in se mi je reklo, da pojdem k superarbitraciji. Ali me lahko vpokličejo k vojakom?

Odgovor. Če ste bili spoznani za stalno nesposobnega, tedaj Vas pač ne bodo klicali k vojakom. Ko boste star 25 let, Vas bodo še enkrat pregledali.

Vprašanje. Rojen sem 1905 in pojdem letos na nabor. Oče je že pred leti umrl, en brat je umrl v vojski, drugi pa se je vrnil iz vojske popoln invalid, tako, da sem jaz edini hranilec matere. Davka na plačujemo 20 Din. Ali imam pravico do skrajšanega roka ali do oprostitve?

Odgovor. Če je brat popolnoma nesposoben, kar bo ugotovila naborna komisija, imate pravico do oprostitve. Skrajšan rok pa bi služili, če sta oba brata pred Vami služila polni rok.

Kupujem srebrne KRONE.

Ponudbe na upravo lista pod »KRONE« št. 2503.

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela 'Union'.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestv., proti poroštvu l. t. d.

SIROM DOMOVINE

RIBNICA.

(Slaba cesta.)

Nedavno sem prišel v Ribnico, pa sem videl nekaj ne ravno lepega. Cesta s koldvora na trg je bila tako lepo z blatom polita, pa kar na ped debelo, da bi bil moral gaziti do členkov blato, da ni zraven ozke, lepe poti za pešhojo. Na trgu so pa stali možaki in so hvalili ribniški cestni odbor v Sodražici. Veste, ta je prav ribniška. Ribniški odbor — v Sodražici. Ceste drži v takem stanju, da je uboga vprezna živina. Kdor pa spele na postajo en vaгон blaga, ali pa s postaje, zahteva ta ribniški odbor od njega njega 100 Din vsled izredne obrabe ceste. Veste, pa to je vseno, naj kdo les pripelje iz ribniške gore, ko rabi cesto komaj 2 km, ali pa iz kočevskih gozdov. Zato je treba napraviti tu kdaj kak red. Ta ribniški odbor naj bi naredil takso od kilometra, pa je konec. Tako pa kar 100 Din, pa naj bo daljava 20 ali 2 km, tako so pripovedovali možje. Morda bo ribniški cestni odbor, ki je v Sodražici, priromal kdaj v Ribnico in tudi to stvar v kak

FARA OB KOLPI.

(Razno.)

O velikonočnih praznikih je privedlo tukajšnje prosvetno društvo igre. Poleg igre je bilo še več potja, tako da je bil prav pester spored. Predstavi sta bili precej obiskani kljub temu, da so je mnogo delalo proti igri in odvračalo ljudi od igre. Posebno so se v tem oziru izkazali Vasčani odnosno par vaskih deklet, ki so kot najete motile igro s svojim hreščenjem za šolo. Posetniki so se sgržali nad takim postopanjem. — Akeija za dom je dobro uspela. V glavnem nam gre sedaj samo za prostor. Najlepše in najprikladnejše mesto bi bilo na Vidmu. V Vrtni bi stala preveč regulacija jarka. — V nedeljo se bo vršil občni zbor katol. prosvetnega društva. Upamo, da se tu primerno nagrade oni, ki delajo proti društvu.

Pretekli teden sta bila dva zastopnika naše občine odposlana v Ljubljano na sejo glede proge: Kočevje—Brod—Moravice. Baje stojimo na precej dobrem in upati je, da se naše želje izpolnijo. Bog daj, da bi se! Od 1. aprila vozi pošta zopet dnevno iz Kočevja v Brod. To je za nas velikega pomena, ker vsaj nismo dobili po tri dni pošte. Prvega majnika pa začne vrtiti poštni avto. S tem dobimo še boljše sveto in po pravici se tega zelo veselimo. Kar naenkrat bo se pripopihala železna kača — železnica mimo nas in tedaj čete bo vstajenje v preljubem Kostelu.

CRNOMELJ.

Dne 26. t. m. po tih sveti maši se vrši v dvorani g. Skubica shod somišljenikov SLS in občni zbor krajevne Kmetijske zveze. Na shodu govori poslanec dr. Kulovec. Ker je velikega pomena, da smo poučeni o našem položaju in o intrigah naših nasoročnikov, zato so vabljeni prav vsi naši možje, posebno pa člani Kmetijske zveze, da se shoda prav gotovo udeležijo. Vabljeni so tudi zaupniki iz cele Belokrajine. Torej v nedeljo, dne 26. t. mes., prav gotovo vsi na shod!

OSILNICA.

(Razpust občinskega sveta.)

Za eno besedo smo zopet bogatejši. Do bili smo gerenta. Nekateri ga zamenjajo z regentom. Pa tolike časti Janca vendar še ni dosegel. Regent je kraljev namestnik. Gerent, pa še župan ni, ampak samo upravitelj občine. — Kaj so pa občinski odborniki zagrešili? Ali so kaj defraudirali? Defraudanti smo bili lani, pa ne pri občini. Kakšno kudo bljo pa so zakrivilili? Za upornike so naredili ves občinski odbor, češ da so podpisali upor šolske občine v Papežih radi odslovitve učitelja Vončina. Prijatelj, to pa ni bil upor, ampak ugovor, do katerega imamo kot svobodni državljani pravico. In vi bi bili morali na ta ugovora ali protest odgovoriti.

Pa saj vemo, zakaj se je to zgodilo. Da bi se pri drugih volitvah kaj več nastreglo za dr. Sajeveca. Toda videli se bomo pri računih. L. 1924. je dala vinska trošarina občini 47.000 Din. Bomo videli, koliko bomo sedaj nabrali. Pa A. Turk iz Belice je tudi podpisal protest, po vašem upor; zakaj ste pa njega imenovali za prislednika?

D. M. V POLJU.

Gospod dopisnik »Jutra« nam hoče na naše ugotovitve nekaj odgovoriti. Takoj v prvem stavku nas označi kot lažnive, kar hvaležno njemu prepuščamo. Dalje pravi, da je klub naprednih odbornikov glasoval v občinskem odboru za nakup sveta za šolo in pokopališče le pod pogojem, da se svet kupi po 2,5 Din za meter? Radi bi vedeli, kdo od njih bi bil danes tak dobronik občine, da bi dal svet za to ceno. Dalje laže dopisnik, da smo svet za pokopališče že kupili, kar pa danes še ni res. Trdite, da smo ta svet plačali polovico predrago, je z ozirom na dnevne cene in z ozirom na prostor brez podlage. Dalje omenja elektriko in pravi, da se bodo blesteli pred očmi volivcev 250 odstotne naklade, ko posveti elektrika. Gospod dopisnik, kdo pa je stavil tozadevni predlog v tozadevni seji. Seveda klerikaleci, kaj ne; in napredni odborniki so pa krepko protestirali. Tako boste vi rekli in tako lažete okrog naših volivcev. V resnici sta pa ravno vi predlagali po svojem predlagatelju, da naj se občinske naklade povzročijo na 250 odstotkov v svrhu nabave elektrike. Kar se pa tiče rabuk v sejah obč. odbora jih pa kar lepo sami sebi pripisite. Povemo vam pa tole: dosedaj smo vam prizanašali in krotili sami sebe, ko ste nas vi psovali, ker smo mislili, da se boste že počasi unesli in izprevideli, da je v občinskem odboru treba delati ne pa razgrajati. A ker se vi čedalje bolj odtegujete delu in vedno bolj besno napadate naše odbornike z raznimi lažmi in sumničenji, vam odslej ne ostanemo nič več na dolgu. Mi sprejemamo usiljeni nam boj in posledice si pripisite sami. Kar se pa tiče psokv, ste pa vi in vaši komunistični zavezniki prvi mojstri. Kdo pa začne prvi kričati in psovati pri sejah. Kopicite laž na laž in psujete nas, kot da smo mi manj vredna bitja. Mi se pa zavedamo, da smo prav tako zastopniki svojih volivcev, kot ste vi, samo s to razliko, da je naših volivcev precej več kot pa je vaših.

NAZNANILA

Na Vnebohod, dne 21. maja, priredi Orlovka srenja Marija Nazarje na Ljubnem v Savinjski dolini svojo prvo javno telovadbo s celodnevniim sporedom. Vsi najiskrenejše vabljeni! — Bog živi!

Smartno pri Litiji. Kmetje in drugi sadjarji, pristopite k Sadjarskemu društvu. Sadja se obeta veliko. Društvo bo skrbelo za kupca. Vse izveste v pisarni Zadrufnega doma.

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, dne 26. aprila, ob pol petih popoldne priredi šentvidski orlovski odsek dramo »Naša kri«. Ker je drama v tretjem in četrtem dejanju popolnoma predelana in ker se z dovoljenjem gospoda pisatelja Fr. Ks. Finžgarja prvič uprižori na našem odru, vlada veliko zanimanje. Vstopnice se dobe v predprodaji za trafiki pri Kantman; oskrbite si jih pravočasno.

Nevski odsek izobraževalnega društva na Brezovici pri Ljubljani je ponovil na belo nedeljo v društvenem domu spevoigro v treh delih »Čevljar baron« ob pol štirih popoldne. Nevski odsek gostuje s to predstavo prvo nedeljo majnika na Viču v društvenem domu.

POLITIČNI ZAPISKI

p Volitve v Žužemberku. 16. aprila so bile v Žužemberku občinske volitve. Bile so krasen zgled, v kakšnih razmerah živimo pod žerjavovsko komando. Dve naši listi sta bili od glavarstva razveljavljeni in sicer listi naših somišljenikov v Hinjah in Smihelu. (Slišimo, da je novomeški glavar te dni za eno stopnjo avanziral.) Zato je bila tudi udeležba samo 42 odstotkov. Od 1127 volivcev je prišlo volit 480. Žerjavovi demokratje so dobili celih 26 glasov, to je 63 manj kot 8. februarja, in 1 odbornika. To je gotovo zelo lep napredek. Samostojni so dobili 29 glasov in 2 odbornika. 8. februarja so imeli 95 glasov. Tudi njim je častitati na takem napredku. Radikali so dobili 37 glasov in 2 odbornika. Tista lista SLS, ki je ušla razveljavljenju, je dobila 145 glasov in 7 odbornikov. Lista župana Kastelica je dobila 243 glasov in 13 odbornikov. Župan Kastelic je pristaš SLS, toda vzel je na listo dva nasprotnika in se zato njegova lista ni mogla imenovati naravnost SLS. Skupaj je torej izvoljenih 18 pristašev SLS in 7 raznih nasprotnikov. Liberalci so v svojih listih zagnali hrup, da je žužemberška občina postala liberalna. Gotovo bo mnogo ljudi po Slovenskem, ki nasedejo liberalnim časopisom, tudi ujelo, toda, kdor pozna od blizu razmere, ve, da je drugače. Prišla bo prilika, ko bodo videli demokratje, kako so se uredili.

p Avstrija skuša skupaj skrpati staro Avstrijo v moderni obliki. Načrt avstrijskih državnikov je, da bi padle med novimi državami, ki so nastale na razvalinah stare Avstrije, vse gospodarske in carinske meje. Tako bi imeli vsi izdelki avstrijske industrije prosto pot v sosednje države. Avstrijci dokazujejo, da morajo sicer gospodarsko popolnoma propasti. Ker so zapadne velike države založile v Avstrijo veliko denarja, je verjetno, da bo Avstrija s svojimi predlogi uspela, kot je še zmerom. Čehoslovaška republika pobija ta načrt, ker so upravičeno boji za svojo industrijo, istotako bo morala Jugoslavija zelo paziti, da se ne bodo izvršile kakšne izpremembe v njeno gospodarsko škodo.

p Z radičevsko politiko mnogi Hrvatje niso prav nič zadovoljni in to nezadovoljnost tudi očitno kažejo. Posebno Hrvatska zajednica — to je stranka hrvatske inteligence, ki se je svoj čas strnila z Radičevce stranko — skuša rešiti čisto hrvatski program.

Začetek ob osmih zvečer. Prijatelje petja in poštene smežajljive zabave vabi odbor.

n Prostovoljno gasilno društvo v Stanežicah pri St. Vidu nad Ljubljano priredi na belo nedeljo v Ljudskem domu v St. Vidu igro »Miklova Zala« v petih dejanjih. Začetek ob 7. zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor.

n Pri Sv. Antonu v Stangi nad Litijo se razpisuje služba organista in deljno cerkvenika. Pogoji: Izvežban Ceciljanec, oženjen in lepega vedenja ter vešč kmetovalec z veseljem do poljedelskega dela.

GOSPODAR

Pomoč pri napenjanju govedi.

Ko začnemo spomladi pokladati živini zeleno krmo, posebno mlado deteljo, oziroma če jo gonimo lačno na pašo, se večkrat pojavlja napenjanje. Ta kratka, zato pa toliko bolj nevarna bolezen zahteva hitre pomoči, drugače nam žival pogine. Če je živinozdravnik v bližini, je najboljša, če ga nemudoma pokličemo. Ker je pa to le redkokdaj mogoče, je nujno potrebno, da vsak živinorejec vsaj za par sredstev proti napenjanju goveje živine.

Napenjanje pri govedi nastopi posebno tedaj, če se je lačna živina hlastno nažrla mlade detelje ali druge zelene krme. Še prej nastopi, če je bila ta mokra. Tudi vgreta, zmrzla ali od slane osmojena krma provzroči to bolezen. Taka krmila se začnejo v vampu naglo razkrajati, pri tem se razvijajo razni plini, posebno ogljikov dvokis oziroma ogljikova kislina. Ker ti plini ne morejo tako hitro iz vampa, se razširjajo in pritiskajo na zadnji del telesa, posebno na levo stran. Če ni hitre pomoči, žival lahko na tem pogine.

Ko smo opazili, da živino napenja, zvijemo iz slame nekako vrvi, jo vtaknemo živali v gobec in privežemo za rogove. S tem prisilimo žival k zvečenju. Nato jo oblijemo z mrzlo vodo in jo drgnemo s slamo. Žival vodimo počasi (ne v diru) semintja in jo nalahko pritiskamo z roko ob levo lakotnico. Če pa s tem ne dosežemo uspeha, se moramo poslužiti drugih sredstev, in sicer požiralnikove cevi ali pa trokarja.

1. Požiralnikova cev.

Požiralnikova cev je prav učinkovita priprava za reševanje napetih živali. Ta cev se vtakne skozi požiralnik v napet vamp, da skozi njo odhajajo škodljivi plini in vamp zopet vplahne. Predno to storimo, postavimo žival tako, da stoji s prednjo stranjo mnogo višje nego z zadnjo. Cev samo namažemo z oljem ali mastjo, da lažje gre skozi požiralnik. Najprej vtaknimo živali v gobec na sredi preluknjana les, da se cev neovirano porine v vamp, ne da bi ga žival z zobmi poškodovala. Požiralnikova cev nam v takih slučajih prav dobro služi in je brez vsakih škodljivih posledic. Zato bi jo morali imeti v vsaki vasi, ne samo pri kmetijskih podružnicah in zadrugah. Dobijo se požiralnikove cevi za govedo, pa tudi za ovce.

2. Trokar.

Najbolj gotovo sredstvo proti napenjanju je vbod s trokarjem. Trokar je nož ali bodalo, ki tiči v kovinasti nožnici, ki je na koncu preluknjana. Trokar z nožnico vred zabodemo napeti živali v levo lakotnico na mesto, ki leži na

sredi med kolkom in zadnjim rebrom. To mesto je pri napenjanju najbolj izbočeno. Tam se vamp tiči neposredno vnanje kože tako da prederemo z vbodom le vnanjo kožo in vamp. Na tem mestu se trokar krepko zarine v vamp, po potrebi z udarcem po ročaju, nato pa bodalo izvleče, da ostane v rani samo nožnica. Skozi to vhaajajo plini iz vampa. Nožnico pustimo v vampu po več ur. Če se zamaši, jo z bodalom očistimo. Ko je napenjanje prenehalo, operemo rano z lizolovo vodo, da se hitreje zaceli. Trokar bi moral biti v vsaki vasi.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Vrednost denarja dne 21. t. m. Dinar se je plačeval v Curihu po 8.35 centimov. Tuj denar na domačih borzab pa se je plačeval: 1 funt šterling 297 dinarjev, 1 dolar 62 Din, 1 nemška marka 14.75 Din, 1 švicarski frank 11.97 Din, 1 avstrijski šiling 8.75 Din, 1 francoski frank 3.20 Din, 1 lira 2.55 Din, 1 češka krona 1.84 Din, 1 bolgarski lev 0.40 Din, 1 romunski lej 0.28 Din. Za en dinar dobimo 1160 mažarskih kron.

g Obrestovanje pri denarnih zavodih v Sloveniji. Od 1. aprila 1925 se pri naših denarnih zavodih obrestujejo vloge na tekoči račun, takoj izplačljive, največ s 7% na leto.

CENE.

g Ljubljanska blagovna borza. Pšenica ameriška, postavljena v Ljubljano, se je plačevala: Hard Winter 490 Din, Rosafé 475 Din; pšenica avstralska postavljena v Postojno 450 Din. Koruza, postavljena v Ljubljano: zobata 215 dinarjev, medjimurska 236 Din, činkvanti 235 Din. Otrobi pšenični, postavljeni v Ljubljano, drobni 192 Din, debeli 225 dinarjev. Pižol mandalon v Ljubljani 310 Din, beli na slavonski postaji 275 dinarjev. Krompir na štajerski postaji: rdečkast 140 Din, beli 125 Din, rumeni 110 Din.

g Svetovno žitno tržišče. Ameriške žitne borze zaznamujejo v zadnjih dneh zopetno znatno padanje cen pšenici, ki je nazadovala za 9 centov. V splošnem pa je žitna kupčija na vseh borzah bolj slaba. — Nepričakovana vest pa prihaja iz Romunije, kjer je opažati precejšnjo pomanjkanje pšenice. Boje se, da sedanje zaloge ne bodo zadostovale do nove žetve. Vlada namerava baje nekaj dni v tednu zabraniti uporabo pšenice. Razen tega naj bi se pšenična moka trgovala samo pomešana z rženo in ječmenovo moko. Kljub temu bo pa morala Rumunija še uvoziti večje količine pšenice. — Danes se uvaža ameriška pšenica celo v Banat in je tam za 25 Din cenejša nego domača.

g Znižanje cen sladkorju. Naše tvornice sladkorja nikakor ne morejo prodati svojega sladkorja na inozemskih

tržišcih. Pridelalo se ga je v minoli kampanji 12.500 vag., od katere množine je odpadlo za izvoz 5500 vagonov; izvozilo se ga je pa samo 600 vagonov. Sladkorni kartel je pred Veliko nočjo znižal cene za 15 para pri kilogramu.

g Lesno tržišče. V zadnjem času se je položaj na lesnem tržišču nekoliko zboljšal in je posebno izvoz zopet oživel, naravno največ v Italijo. Italijani se predvsem zanimajo za tesano blago manjših dimenzij, hrastove hlode in sploh mehki les. Pričakuje se, da bo izvoz v Italijo še porastel, ker bo naša glavna konkurenčija Avstrija pričela dobavljati les Nemčiji, ki ga potrebuje za reparacije. Tudi Francoska je začela pri nas kupovati v večji meri posebno trd les. Celo domači kupci iščejo pridno stavbni les.

ZIVINA.

g Ljubljanski živinski sejem 15. t. m. Ta sejem je bil slabo obiskan od prodajalcev kakor od kupcev. Plačevalo se je za kilogram žive teže: voli debeli 10.25—10.50 Din, voli rejeni 9.50—10 dinarjev, voli za vprego 8.50—9.50 Din; krave rejene 7—8 Din, krave klobasariče 5—6 Din; teleta težja debela 14—15 dinarjev, teleta lažja 13—13.75 Din, teleta zaklana za kilogram mrtve teže 18—19 Din; prašiči peršutarji za kilogram žive teže 14.50—15 Din, prašiči debeli 15.50—16 Din, hrvaški špeharji 16—16.50 Din, prašiči domači zaklani za kilogram mrtve teže 17—19 Din; kozlički živi za kilogram 10—11 Din; prašički za plemo do 10 tednov stari za komad po 150—300 Din. — V splošnem je bila kupčija slaba, le plemenske pujske se je bolj kupovalo. V splošnem se je opazalo, da cene vsem živalim nekoliko padajo. Posebno mrtva je bila kupčija z govejo živino, ker so tudi domači mesarji založeni z blagom tako, da je bilo sklenjenih le malo kupčij. Upati je, da cene živini ne bodo več znatno padle.

g Živinski sejem v Mariboru. Prignanih je bilo 26 konj, 4 bikji, 146 volov, 314 krav, 18 telet; skupaj 508 komadov. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile: Debeli voli 9.50—10 Din, poldebili 9—9.50 Din, vprežni voli 7—8.50 Din, bikji za klanje 9 Din, krave za klanje debele 8.50—9 Din, plemenske krave 5—7.50 Din, krave za klobase 3—5 Din, molzne in breje krave 6—7.50 Din, mlada živina 7.75—8.75 Din, teleta 14.50 dinarjev. Prodanih je bilo 144 komadov.

LETINA.

g Dobro stanje vinogradov v naši državi. Poročila iz naših vinorodnih pokrajin javljajo, da so vinogradi dobro prezimili in obetajo dobro letino, če bodo vremenske prilike še nadalje ugodne. — Trgovina z vinom na Sušaku zaostaja radi nepriključnih cen vagonov. Cene v hrvaškem Primorju so porasle na 5—6 (Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

Ramgarn

in modni ševijot za moške obleke.
Velika izbira. Nizke cene.

Q. Miklavc, Ljubljana

GOSPODINJA

Vzgoja.

Nagnenja. Ako otroku zadovoljimo kako željo, začuti v sebi ugodno čuvstvo; to ugodnost pa si potem tako dobro zapomni, da želi potem zopet in zopet ravno tiste stvari, ki mu je pripravila to ugodje. Pa tudi se odrasel človek je tak. Na ta način nastane v človeku neka posebna želja po tej in tej reči, kar imenujemo nagnenje. Razlika med nagoni, o katerih smo zadnjič govorili, in nagnjenji je tale: nagon je globoko zasajen v človekovi naravi in je stalen, nagnjenje pa izvira iz gotovih reči, ki človeku prija, in lahko uprav tako hitro mine, kakor je nastal. Nagnjenja imajo na sebi nekaj nestalnega, zlasti pri otrokih in so pri teh drugačna, kakor pri odraslih ljudeh.

Cim večkrat zadovoljimo kakšno željo, tem večkrat radi to ponavljamo in nam pride to v navado, nato pa čutimo nagnjenje k tisti stvari.

Nagnjenja pa so v ozki zvezi s prirojeno darovitostjo. Cim bolj je otrok talentiran (nadarjen) za kako vrsto učenja, tem bolj se zanima baš za tisto in tem večje nagnjenje ima zanj. Če pa ni sposoben za to ali ono učenje ali delo, se mu tudi zanimanje zanj ne zbuja, niti ne čuti nagnjenja do njega. Nekateri imajo veliko nagnjenja do glasbe, a taki navadno ne, ki nimajo posluha; drugi imajo veselje do govorništva, a navadno ne taki, ki jecljajo itd.

Nagnjenje in veselje za kako reč pa zbuja le tiste stvari, ki nas zanimajo. To se ravna po opravi, poklicu, navadi in tovaršiji, ki jih imamo. V otroški dobi pa sta v tem oziru važna vzgoja in pouk, ki vzbujata in gojita zanimanje v otroku. Splošna vzgoja in osnovni pouk morata gledati v prvi vrsti na to, da kar se da enakomerno zbuja in gojita zanimanje in nagnjenje za vse predmete in vrste učenja. Šele, ko je prvotna vzgoja in prvotni pouk dosegel svoj smoter, se otrok po darovitosti in nagnjenju odloči ali za nadaljnje učenje v šoli (srednje šole), ali za praktično udejstvovanje

Din za 8 odstotno vino. Tudi v Vršcu je postala trgovina živahnejša in so se cene učvrstile.

RAZNO.

g Zagrebški velesejm se bo otvoril v nedeljo 26. t. m. brez vsake slovesnosti, ter bo trajal do 4. maja.

g Vajeniška razstava v Ljubljani. V nedeljo 26. t. m. se v Ljubljani otvori vajeniška razstava, na kateri hočejo obrtni vajenci pokazati, kaj so se v svoji obrti v učni dobi naučili. Te razstave se udeležijo tudi vajenci iz mariborske oblasti. Ogledajo si jo pa tudi obrtniški vajenci iz Zagreba, ki pridejo s posebnim vlakom v Ljubljano.

v gospodarskem delu ali za pouk v obrti. Važno je, da se starši tedaj, ko otroci dovrše ljudsko šolo, vprašajo in pametno porazgovorijo med sabo in z otrokom, za katero stran nadaljnega učenja čuti nagnjenje in veselje in za kaj ima tudi potrebno nadarjenost in primerne zmožnosti. Nikoli pa naj otroka ne silijo v to, kar ga ne veseli. Pri tako važni odločitvi za celo otrokovo življenje ne sme biti merodajno, da ga le hitro spravijo h kruhu in se znebe enega jedgea, nego resna in pametna skrb za to, da se bo otrok v tem poklicu tudi resnično dobro počutil. Le potem bo z veseljem delal, se z ljubeznijo trudil in z vsem svoim oklenil poklica, ki mu je že od nekdaj stal pred očmi. Izgovor: saj tudi mene niso vprašali, kaj hočem postati, prav res ne drži. Saj se vsakod izmed prisiljenih in neprasašanih lahko spomni, koliko trdih bojev je moral prestati in se zalaj pogosto zdeline: če bi bilo tako, kakor sem sam hotel, bi bilo danes drugače. — Ali pa veš, mati, da bo tvoj otrok kos vsem bojem, ki jim gre naproti v prisiljeni poklici? —

Pomlad je odprla svojo lekarno

Prišla je preluba pomlad s polnimi rokami, ponuja nam cvetja in listja, vabi nas, da si nakoplujemo korenine, nabereemo smole, poskrbimo rastlinskega soka, da skrbimo tako za zdravje svoje hiše.

Saj je prelubo in ziato zdravje prvi pogoj blagostanja. Modra gospodinja ve, da je le zdrav človek hiši v korist, ve, da mora paziti na zdravje svojece kakor na luknjo v obleki, ki se razpase, če je ne zakrpa izpočetka. Dobra gospodinja je kakor žena, ki jo hvale sveto pismo, da se ne boji zime; v belih zaključih, v loncih in steklenicah ima pripravljena zelišča, nazila, kaplje, korenine — zato se ne boji prehlada in kašlja, ne ozeblin, ne trganja. Otroke uči, da spoznavajo zdravilne zeli, da vedo že zgodaj, za kaj pomagajo gomilice, za kaj je smola, česen, kopriva itd.

Sedaj dobimo prvo brezino popje, ki nam pomaga za trganje, udnice, vodenico, izpuščaj, če pijemo čaj z medom. Mazilo dobro za bolečine v pljučih dobiš, če preveč brezinega popja na mladi svinjski masti. Voda, ki teče iz brezinega debla, je zdravilo za krvne bolezni in dobra pijača. Stelja mladega brezovega listja vzame bolezen iz kosti in krvi, če ležiš ali se zakoplješ v njej. Mora biti pa za vsakokratno ležanje nova in sveža; listje, ki je vleklo bolezen nase, je že strupeno.

Po gozdih in pod starimi drevesi raste čemaž. Švicarski župnik Güncle nasvetuje, da jemo pomladi juho iz njegovega širokega listja (ki diši kakor česen) in živiamo to listje s kruhom. Izzene in razžene vse, kar se je nabralo preko zime slabega v telesu.

Regrat, ledinščica, tropotec, rman vživamo lahko kuhano kakor špinačo ali pa iztisnemo njih sok ali kuhamo čaj. To nam oživi in izčisti kri.

Korenine blušča, angelike, velikega korena, krvomočnice in druge zdravilnice prinašajo zdaj na trg. Iz bluščeve dobimo prav dobro mazilo za udnice, če prevežemo na tenko razrezano korenino na laškem olju, ocedimo olje in mu pridenemo toliko voska, da se zgosti. Angeličin čaj in prah pomaga za kašelj, vratne in pljučne bolezni, škrofelne ali bramorje. Je tudi znano zdravilo za živinsko kugo in druge živinske bolezni. Veliki koren je tudi znana pomoč pri živini in slavno zdravilo za ljudi. Stavi se v različne zdravilne kaplje in balzame, privedajo ga žganju in vinu zaradi lepega vonja in linega okusa, vkuhavajo ga tudi v sladkorju. Mazilo in čaj ali kaplje pomagajo za zaslizana pljuča in za zaprte vetrove, za opešana prebavila, kožnice izpuščaje in opešane ude. Vino in žganje, v katerem se je namakal veliki koren, je dobra pijača za stare in opešane. Bolna pljuča in želodec, bolno kožo si umivaj ali nateri s takim žganjem. Za mazilo nastrži korenine, primešaj ji kuhanega masla, prevri in maži bolne noge, želodec — no, kar boli. To mazilo je bilo včasih zelo v čišlih za bolečine v križu, zdaj pa je pozabljeno.

Malokdo se še spomni, da dobi zdaj tako zdravilo, ki je našim starim ljudem izleklo in preprečilo toliko bolezni. To je smola. Včasih so jo nabirali od vsake vrst drevja in si pomagali z njo. Zdaj so obliži in mazila ob kredit, vse rajši vživa prašček. Pred petdesetimi leti so si devali za trganje v ušesih ali v očeh smoline obližke, tako velike kakor star krajcar, za bodec in druge bolečine v križu in drugod smolin obliž velik kakor nekdanji tolar. Za bolečine v zobeh in v glavi so ga devali med pleča, za oči nad sencji, za ušesa za uhljem. Seveda je bila potem koža rdeča in se je poznalo še nekaj časa, prav zato je prišel obliž, ki vleče bolezen pri koži ven, ob kredit. Toda smola se tudi vživa. Za različne zastarane pljučne in krvne bolezni si pomaga, kdor uživa po dvakrat na dan zrno smole. Vdihovanje smolinog duha je pomoč za naduho in kašelj. Za hude garje in še druge hude kožne bolezni priporočajo mazila iz smolinih izdelkov. Katranovo milo razkuži kožo in perilo in je jako na mestu v času nalezljivih bolezni.

Izvrstno zdravilo nam ponuja pomlad tudi v pelinu. Nič ni boljšega za opešan želodec in kri kakor sok mladega pelina, če ga vživamo kar samega po par kapelj ali par kapelj žganja, v katerem se je namakal 4 dni mladi pelin. Za pljučne bolezni priporočajo stari ljudje vživanje slanice s pelinom na črnem kruhu. Tudi pelinov čaj ali vino, v katerem se je namakal ali na katerem je prevrel pelin, je izvrstno zdravilo za želodčne bolezni, za ženske krvne bolezni, za kašelj, pešanje, za gliste in vetrove.

Krepkega dečka

dobrih staršev v starosti 14—15 let — sprejme takoj za vajenca za kovaško obrt IVAN KRALJ v Kamni gorici. Vse drugo po dogovoru.

Vrtnarstvo.

Kaj naj delamo koncem aprila na vrtu? V gredice setvenice sejemo pozno zelje, ohrovt, kolerabe, karfijole, rožni kapus in podzemeljske rumene kolerabe. Vse te sadike presajamo, ko so godne, na vrtno gredice. K vrtnim zelenjadnicam pa spadajo tudi take, ki ostanejo na stalnem mestu. To sajenje in sejanje obnavljamo in nadaljujemo. Sem spada: špinača, redkvica in grah. Po gorkejših krajih sadimo tudi fižol. Fižol se po rasti, obliki in okusu zelo razločuje. Po rasti in obliki se deli v nizkega in pritličnega in v visokega ali natiškega.

Nizkega sadimo v vrsti v 6—7 cm globoke brazdice, ki smo jih naredili z matičico. Na vrt sadimo navadno le tisti fižol, ki se rabi v stročju pri kuhi. Zato v posamezne brazdice ne mečemo več ko eno zrno. Te brazdice naj bodo 25—30 cm narazen.

Visoki ali natiški fižol raste in se ovija. Ker se ovija, rabi količe ali natiče (preklje). Najboljše je postaviti natiče pred saditvijo, in sicer trdno in globoko, da jih veter ne izdere zlahka. Okrog teh količev se izkoplje jamica, v katero se položi 8 do 10 zrn okrog in okrog. Jamice se zagrnejo in ko fižol nekoliko zraste, se osujejo. Fižol uspeva v vsaki vrtni zemlji, a uspeva bolje v rahli, ki ima dosti apna.

Fižola nizkega in visokega je mnogo vrst. K nizkemu prištevamo: dateljev voščenc, kometni voščenc, zlatorumeni voščenc, vojni mečnik in še druge. Izmed mnogih vrst natiškega fižola imenujemo le te: erfurtski rubin, sedmograški spehovec, velikanski mečnik, voščenc iz Algira, sladkorni voščenc in kifelčar, ki ima zaokroženo stročje, je zelo prijetnega okusa in ima to svojstvo, da se pozno v jeseni napravlja stroke.

Na prostore, ki smo jih namenili cveticam, sejemo resedo in druge cvetice, ki se ne presajajo. Georgine, gladiole, montbrecije posadimo na določene in pripravljene prostore. Odcvetele trojnice, h katerim spadajo nekatere narcise, jenkville, spomladni žefran, razmnožujemo s tem, da razdeljujemo posamezne čebulice in jih posadimo na določene prostore. Zgodaj presajene te vrste cvetice cveto takoj drugo leto. Vrtna pota obsekajmo, če imamo za ograjo zeleniko (pušpam), jo obrežimo in pota osnažimo. Če je suho, zalivajmo zelenjadnicam, a le zjutraj, ker so noči še premrzle in bi večerno zalivanje le škodovalo.

Praktični migljaji.

Zlati in srebrni nakit: uhane, zaponke, verižice se najlepše osnaži v gorki milnici z malo in mehko krtačico. Vsi praški in druga sredstva, s katerimi je treba drgniti, niso priporočljiva, ker te predmete odrgnejo in razpraskajo. Ko so umiti v milnici, jih obrišemo z mehko cunjjo, zelo priporočajo mehko usnje in jih položimo na gorek in snažen prostor blizu peči, a ne na vroče.

Rjave čevlje je treba osnažiti madežev od blata preden jih namažeš s kup-

ljeno kremo. Najbolje to storiš, da odstraniš s krtačo najprej blato, potem z bencinom ali s limoninim sokom osnažiš ostanke madežev od blata, nato šele namažeš s kremo in zdrigneš. Ako so bili rjavi čevlji zelo mokri in so zdaj trdi, jih zdrigni s cunjico, ki jo namašaš v mleko.

Kako hranimo jajca. V tem času imamo mnogo jajc, ki se pa na trgu le slabo plačujejo. Vsled tega je prav gospodarsko, če jih ohranimo za poletje, jesen ali zimo, ko nam kokoši slabo nesejo in so jajca še precej draga. Ohranimo jih pa najboljše tako, da jih postavimo v čist glinast posteklen lonec in jih zalijemo z vodo, v kateri smo raztopili na vsakih 10 litrov po 1 kg vodnega stekla. To raztopino nalijemo v lonec z jajci tako, da stoji po en prst nad jajci. 10 litrov take tekočine, oziroma 1 kg vodnega stekla zadostuje za 140—150 jajc. Lonec z jajci pokrijemo nato s papirjem ter ga hranimo v hladnem prostoru. Tako hranjena jajca se ne pokvarijo in so ravno tako dobra kakor sveža, le pri kuhanju rada popokajo. Zato je dobro, če jim pred kuhanjem napravimo v lupino malo luknjo, da bo zamogel zrak iz jajca skozi njo.

Jajca z mehko lupino. Večkrat se dogodi, da nesejo kokoši, race in gosi jajca z mehko lupino. To je znamenje, da te živali ne dobijo v hrani dovolj fosfornokislega apna, ki služi za napravo lupine. Ta pogrešek odpravimo, če polagamo perutnini v hrano tudi nekoliko zdrobljenih kosti ali pa klajnega apna. Dobro jim koristi tudi pesek, iz katerega dobijo apnenec.

Sedaj je dobro,

pravi mož, ko mu je njegova pametna žena hrbeč in ude nadržila s Fellerjevim belečine olajšajočim ELSAFLUIDOM. Imate bolečine v udih? Nahod? Glavebol? Zobobol? Grče? Trpite na slabosti? Slabem spanju, nervoznosti? Poizkusite Fellerjev Elsafluid, kateri vam bo v budih dneh dober prijatelj. En zavoj s 6 dvojnati ali 2 specialnima steklenicama z zavojnico in poštnino za 62 Din pri lekarnarju EUGEN V. FELLER v Stubičji Donji, Elsa trg 16. — Hrvaško. 7045

Prvovrstne

Pfaff-šivalne stroje in Puch vozna kolesa

dobite samo pri

Ign. Vok, Ljubljana-Novomesto

Znatno znižane cene!

Pozor! Ali že veste, Pozor!

da se

trgovina Marija Rogelj

sedaj nahaja na

Sv. Petra cesti števil. 26

Dolga Kolodvorske ulice?

Priporočila svoje krasno spomladansko zalogo štofov, čajgov, klota, cefrika, oksfords, delena, kambrika, P'fona, bele in ružave kotenine, platna za rjuhe, dalje možko in čuško perilo, svilene jumperje, krasne rute in šerpe, kravate, nogavice, pavolo in drobnarije. Povsod se javne govori, da se pri meni dobro in najceneje dobi! Marija Rogelj

IZOBRAZBI

Katol. cerkev in naša država.

Naša država izdeluje več načrtov za bodočo postavodajo, izmed katerih pa so skoraj vsi več ali manj sovražni veri in posebej duhu katoliške Cerkve. Ti načrti so zlasti: šolski zakon, zakonsko pravo, pravosodje in podobni. Najvažnejše vprašanje, s katerim se peča naša država, pa se zdi, da je ono glede konkordata s sveto stolico. Sicer bo že štiri leta, odkar je pri nas to vprašanje na dnevnem redu. Načrt za tak konkordat pa je izdelala šele lansko leto posebna komisija. Predložili naj bi ga bili sveti stolici v razmišljanje. Toda vlada je na pritisk nekaterih zagrizenih svobodomislecev smatrala za potrebno, da se izloči iz izdelanega načrta prav vse, kar bi količjak moglo zadeti ob tako imenovano suverenost (to je popolno samostojnost države. Tako n. pr. ne bi imel po zahtevah naše države noben škof pravice, da odstavi od poučevanja mladine duhovnika, ki bi začel učiti krive in zmotne nauke, pa naj bo že na visoki, srednji ali ljudski šoli. Tudi bi ne mogla Cerkev v smislu državnih zahtev ustanavljati nikakih zasebnih šol. Državna oblast si privaja pravico, da ne bi smel noben škof brez njenega dovoljenja objavljati papeževih okrožnic in obiskavati sv. očela brez njenega privoljenja. Samo na sebi je razumljivo, da katoliška Cerkev ne more in tudi ne bo nikdar pristala na tak konkordat, ker so te zahteve v očitnem nasprotju s svobodo Cerkve, kakor jo je zamislil in ustanovil Kristus po besedah sv. pisma.

Važnost tiska.

Italijanska vlada je izdala nedavno odlok, da mora vsak uradnik, ki trpi v njemu odkazanem okrožju slabe knjige, takoj zapustiti svojo službo. Vsak, ki sodeluje pri izdajanju slabih knjig, naj prejme sto udarcev s palico in izženo naj ga iz njegovega stanovanja. Prav tako naj se našteje tistemu, ki prodaja ali sicer razpečava slabe knjige sto udarcev s palico. — Dober recept, ki bi ne škodoval tudi za naše razmere. Pozorni naj bi bili nanj zlasti stariši, ki naj ob vsaki priliki zabičujejo svojim otrokom: »Nobene knjige in časnike v roko, katerega si ne upaš brati ob svoji smrtni uri.«

Nasprotno pa storimo vse, da se razširja dober tisk. Ena sama knjiga je bila, ki je pripravila sv. Ignacija na pot svetosti. Z dobro knjigo oziroma časopisem moreš poučiti nevedne, prav svetovati dvomljivcem, svariti grešnike, tolažiti žalostne. Širiti dobre knjige in časnike je današnje dni prav tako dobro delo kot vbojajme dajati. Zato bi morala imeti tudi najrevnejša katoliška družina vsaj tednik »Domoljuba« ali kaj podobnega. Tudi ob godovnih dneh ne moreš storiti znancu ali prijatelju boljšega dela, kot če mu ponudiš ali kupiš dobro katoliško knjigo.

Nam samim za zgled.

1. Letos je praznoval 80letnico svojega rojstva dominikanec dr. Albert Maria Weiß. Je to eden najslavnejših katoliških pisateljev, ki je napisal celo vrsto učenih knjig. Bil je 26 let profesor na visoki šoli v Friburgu v Švici. Značilno je na njem to, da celo svoje življenje ni kadil in ne pil nobene alkoholne pijače. Spat hodi ob 9. uri, vstaja zjutraj ob štirih. Četudi živi zelo strogo, vendar je vedno prijazen in vedrega lica in dela še z 80. letom.

2. Na praznik Vseh svetnikov lanskega leta je umrl v Zagrebu škof dr. Jožef Lang. Bil je svet mož, poln čednosti, tako da so Hrvatje takoj po smrti prosili v Rim, naj ga proglasijo za božjega služabnika. Značilno je v njegovem življenju posebno radodarnost. Kar je imel, vse je razdal ubožcem. Nekoč se mu ponudi neko društvo gospa, da mu napravi nekaj perila. Prošnjo je sprejel in kmalu so mu gospe prinesle 12 dragocenih srajc. Toda kmalu so izginile tako, da je zopet tožila njegova sestra - postrežnica, da ima samo raztrgano perilo. Zakaj srajce je razdal revežem. Ob drugi priliki mu prinese neki črevljar nove lepe čevlje. Ko ga pa sreča nekaj časa pozneje in opazi, da zopet nosi stare, raztrgane, ga črevljar vpraša, zakaj ne nosi novih. Škof pa mu odvrne: »Veste, nekdo je prišel, ki je imel še slabše kot so moji stari in zato sem mu dal svoje oziroma Vaše nove.«

3. Dne 27. februarja letošnjega leta je umrl v Ljubljani bogoslovec J. Okorn. Bil je eden najsirišašnejših dijakov ves čas svojih študij, pa morda ravno zato tako dobrega srca. Še na smrtni postelji je daroval 30 Din za misijonišče v Grobljah. Ko je slišal, da zbirajo obleko za reveže v škofiji dr. Gnidovca v Južni Srbiji, je rekel, da daruje vso svojo obleko v ta namen. Tudi ji je zapustil po smrti vseh svojih 700 dinarjev.

Oporoka, ki veliko pove.

Morilec Hoche, ki je bil leta 1897. v Budyšinu (Zg. Lužice) na smrt obsojen, je na predvečer svoje usmrtitve sam napisal oporoko. Med drugim je priznal tudi to-le: »Če se vprašam, kaj me je privedlo do tega, da sem postal morilec, moram naravnost priznati: žganje. Počasi se je začelo. Že kot otrok sem vedno videl žganje v hiši. Oče moj je bil pijanec ter je v pijanosti zmrznil in tako žalostno končal. Vi očetje, ki ste pijači vdani, pomislite, da zastupljate s svojo slabo navado kri in s svojim grešnim zgledom življenje svojih otrok. Ko sem se poslovil od šole, sem postal zidar in sem pil kakor vsi drugi — žganje. Izpočetka sem bil kljub temu priden in dober delavec; zaslužil sem lepe denarje. Pa več ko sem zaslužil, več sem pil; in bolj ko sem pil, bolj je pojemale veselje do dela in moč za delo. Počasi pa

neprestano je šlo navzdol. Seznanil sem se z zaporom in poboljševalnico.

Ko so me izpustili, sem začel iznova pitl. Končno sploh nisem več delal; pustil sem, da me je žena redila. Ako nisem dobil denarja, sem jo tepel. Otroci od žene so mi morali donašati strupeno pijačo, še preden so šli v šolo in zvečer, ko so prišli od dela. Žganje — to je bila moja prva misel, moja prva in zadnja pijača vsak dan. Ne bom pripovedoval, kakšne grdobje sem počenjal, ker mi je žganje vzelo vse moči tako, da sem sledil živalskim nagonom. Končno sem ubil svojo ženo. To je bil zadnji členek v verigi grehot in grdobj, ki me je vanje spravilo žganje. Jutri naj napravim za vse pokoro. Jutri me bodo usmrtili. Smrt sem zaslužil; skesan umiram in upam, da mi bo Bog milostljiv. Ne morem pa umreti, da bi ne poslal v svet svarilnega klica. To naj bo moja oporoka. Svarilni klic velja predvsem pivskim tovarišem, ki smo kedaj skupaj sedeli: Zapustite to nevarno pot! Moj zgled vam bodi v svarilo, kam se pride po tej poti. Treščite žganjarsko steklenko tja v zid, dokler je čas, da vas žganjarski vrag ne zavede tja, kamor je mene!«

Fantovski večeri v pismih.

XII.

Dragi slovenski fantje!

Danes je bela nedelja. Lepa je, res vsa bela zunaj in znotraj. Notranjo nje no belino izpolnjuje praznična skrivnost, toda ker nisem pridigar, ni moja naloga, da bi v svojih pismih o tem razkladal. Saj smo bili zjutraj pri pridigi in gotovo smo obnovili v srcih radost nad lepim notranjim pomonom bele nedelje. Toda današnja nedelja je tudi od zunaj vsa lepa in bela. Skoraj bi mislil, da se je prav danes začela pomlad. Solnce sveti v vsem sijaju in zelenje sili na dan kot bi hotelo v enem dnevu nadomestiti vse, kar je morebiti doslej zamudilo.

Komaj je kaj lepšega na božjem svetu kot lepa pomladna nedelja. In koliko takih nedelj se nam sedaj obeta! Če pomislim nanje in se mi srce zasmeje za ob samih mislih in ob pričakovanju teh nedelj, se mi zazdi kar krivično, da ima samo ena pomladna nedelja ime »bela«, ko so vendar vse tako bele in lepe. Skoraj bi ne verjel, če bi sam ne opazoval, da nekateri ljudje ne občutijo lepote in beline nedeljskega dneva in ta lepi dan »praznujejo« tako, da njihova nedelja zasluži ime »črna nedelja«. Ne morem si misliti nedelje brez sv. maše in pridige, ne morem si je misliti med ljudmi v gostilni v zakajenih sobah, s preobilno pijačo, z omamljenimi možgani, v nečedni družini, z nizkotnimi mislimi in željami v srečo — — —

In vendar, dragi slovenski fantje, ali ni tudi v pratiki tega ali onega med Vami zaznamovanih precej takih žalostnih »črnih nedelj«?

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10

Barvne trakove-, ogljeni-, poveščeni-, kopirni papir, hektografični svitki in druge potrebščine pri **LUD. BARAGA**, Selenburgova ul. 6

Pa naj vprašam, katerega hočem: zakaj nisi bil pri maši? — stavim da bo dejal: družčina je kriva! Pa naj ga vprašam: zakaj si bil pijan? — dejal bo: družčina! Pa naj ga vprašam: zakaj si tako grdo govoril? zakaj si tisto grdo-ljivo storil? — Družčina!

In ravno nedelja prinese s seboj toliko tega, in prinese ravno med naše fante? Pa so nekateri že tako zaslepljeni, da niti ne čutijo več, kako narobe je to. Saj je res, da je nerodnost in grdo-bija vsak dan grda, naj že bo petek ali svetek, toda res je pa tudi, da se na beli obleki umazanost najbolj pozna. Tako se mi zdi tudi vsaka fantovska nerodnost ob nedeljah najbolj nerodna. O, ko bi mogel iz slovenske fantovske družčine črtati vse nesrečne «črne nedelje» — nobenega pisma bi ne pisal več v «Domoljuba», pero bi vrgel med staro šaro in bi zapel s starim Simeonom: Sedaj odpusti, Gospod, svojega hlapca v miru...

Toda, ker s to samo skromno željo še ni prav nič storjenega, zato, ljubo moje pero, piši, piši, veliko piši!

Poznam dobro fantovsko družčino, ki je tako organizirana, da ne spreminja v svojih vrstah belih nedelj v črne, temveč dela na to, da ostanejo lepe in bele. Da ne bom govoril preveč naokoli, Vam kar povem, slovenski fantje, da imam v mislih organizirano orlovsko fantovsko družčino.

Pred menoj leže razne orlovske knjige in knjižice, v katerih so pisane postavice in načela orlovske družčine. Morda se Vam zdi čudno, fantje moji, da bi imela fantovska družčina pisane postavice. Toda to ni nič čudnega. Brez postav, pravil in načel ni nobena fantovska družčina, celo tista ne, ki tako rada spreminja bele nedelje v črne. Samo to ni v navadi, da bi se tiste postavice zapisale, ohranjajo se v ustnem izročilu in njih izpolnjevanje se prenaša z zgledom in besedo od fanta do fanta. In jaz rečem: hvala Bogu, da tiste postavice niso nikjer zapisane, saj so, žal, včasih tako slabe, da bi jih bil žalosten celo tisti papir, na katerega bi jih hotel kdo napisati...

V orlovstvu organizirana fantovska družčina pa ima svoje postavice zapisane. Prav je, da jih ima, ker so tako lepe, da ti poskakuje duša od veselja, če jih prebiraš. Ali poznate na priliko, slovenski fantje, prelepo «Zlato knjigo slovenskih Orlov»? Pravkar berem v njej nekaj, kar spada v moje današnje pismo. Zato bom zapisal sem:

Vsak Orel mora ljubiti Boga in Cerkev ter zato vestno izpolnjevati vse, kar mu nalaga naše versko prepričanje. Orel mora biti katoliški mož in katoliško moštvo vsepovsod razširjati in utrjevati.

(Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

OD DANES IN VČERAJ

NURMI, KRALJ TEKAČEV.

Finska je dežela visoko gori v Evropi. Ker je že zelo mraz, uspeva žito samo na jugu, v sredi je gozd, na severu pa samo puste pokrajine, pokrite kvečjemu z mahovi in lišaji. Zato prebivalstvo ni gosto naseljeno, še šestkrat manj gosto kakor pri nas v Sloveniji. Počajo se večinoma z gozdarstvom in s predelovanjem lesa v žagah in tovarnah. Takih ljudi, ki ne bi znali pisati, na Finskem ni, izobrazba je izredno visoka. Ljudje so utrjeni in z malim zadovoljni. Govorijo svoj lastni finski jezik in imajo v vseh panogah visoko razvito slovstvo. — V tej deželi se je rodil Nurmi, kralj tekačev neverjetno hiter. V prvi mladosti ni kazal posebnega veselja za tek; šele, ko je prišel v višje razrede srednjih šol, se mu je ta talent razvil in ga je po zgledu starih Grkov začel z veliko vne- mo gojiti. Prišel je tako daleč, da je pretekel 10 kilometrov v pol ure, pet kilometrov pa v dobrih 14 minutah, torej ni porabil zanje niti četrte ure! Sedaj naj pa vsak po svojem lastnem kraju iz-

Slovenski fantje, ali ne velja ta postava za vse slovenske fante brez izjeme? Ali bo fantovska družčina, ki se po tem načelu ravna, spreminjala bele nedelje v črne...?

In dalje! — Orel mora svojo bogoljubnost kazati predvsem dejansko s tem, da vestno, veselega srca, odkrito, brez strahu in sramu, zasebno in javno izpolnjuje svoje krščanske dolžnosti, kakor velevalo božje in cerkvene postavice ter tudi povsod in v vseh slojih širi smisel s katoliško moštvo in odločnost.

Orlovski poslovnik pa pravi: Proti članu, ki bi zanemarjal verske dolžnosti v spotiko drugih, s ponočevanjem, pijančevanjem ter postavljanjem pred cerkvijo med služba božjo, naj se postopa po § 101., ki odreja razsodišče, da se tak Orel po zasluženju kaznuje.

Še veliko takih spodbudnih postav in načel berem v orlovskih knjigah. To Vam je zares poštena fantovska družčina, kakršne naš čas tako zelo potrebuje, če hočemo v njem živeti tako kot se zagre za poštene slovenske ljudi. In prav gotovo je za nas eden prvih in najzanesljivejših korakov k boljšemu ta, če se naučimo, nedeljo zopet vsesplošno tako preživljati kot se spodobi za Gospodov dan. Kakor hitro bodo naše slovenske nedelje zopet vse bele in resnično praznične, se bo lahko reklo: slovensko ljudstvo je zopet dobro in plemenito. Zato vsem slovenskim fantom, ki hočejo v svoji družčini na to delati, posebno vsem orlovskim fantom pošilja lepe pozdrave njihov iskreni prijatelj

stax fant.

računi, kako daleč je to. Ob priliki lanskih olimpijskih iger v Parizu ga je občudoval ves svet. Vedeli so zanj, a da je tak, tega si niso mogli misliti. Brezbožnim Parižanom se je najbolj čudno zdelo, da je Nurmi tako pobožen. Vsak dan posveti molitvi dve ali tri ure, pred vsakim tekom moli in se prekriža. Oče ga je vzgojil v globoki veri in Nurmi se ji ni izneveril. Isto smo opazili tudi pri ruskih rokoborcih v Ljubljani; zmeraj so se prekrižali, preden so se šli boriti.

Finska je večkrat prosila Ameriko za denarno posojilo, pa ga ni dobila. Letos pozimi so pa kar naenkrat pisali iz Amerike, da ga dobi, kolikor ga hoče. Seveda so bili veseli, a ni jim šlo v glavo, odkod ta sprememba. Vprašali so in so dobili tale odgovor: »Dežela, ki vzgoji take moče, kakor je Nurmi, je vsega zaupanja vredna.« Amerikancu se namreč z nobeno stvarjo bolj ne prikupiš, kakor s telesno močjo, gibčnostjo in hitrostjo. Finci so na svojega rojaka zelo ponosni in mu bodo postavili v glavnem mestu Helsingforsu kip, sedaj že, ko je še živ, kar sicer ni navada. Star je pa Nurmi 27 let in študira na visoki šoli za inženerja.

Letos so povabili Amerikanci njega in njegovega rojaka Ritola v Ameriko. Šla sta in sta dosegla uspeh za uspehom. Prvi je bil zmeraj Nurmi, drugi Ritola, šele za njima so prišli Amerikanci. Ponujali so Nurmiju bajne svote, na milijone dinarjev, če bi hotel za denar leteti, pa ni hotel. Takega, ki za denar nastopa, imenujemo s tujim izrazom profesionala, takega, ki nastopa samo iz veselja do sporta in telovadbe, pa amaterja. Nurmi in Ritola hočeta ostati čista amaterja; pravita, da tako svoji domovini lahko več koristita kakor pa, če se prodajata.

Zadnjič se je pa zgodila Nurmiju nesreča. Leteli so na razdaljo pet kilometrov; prvi je bil on, takoj za njim Ritola, nato Amerikanci. Kakor po navadi. Naenkrat je pa Nurmi zastal, zamahnil z rokami in se je zgrudil. Bila je to posledica prevelikih naporov. Kmalu je okreval in je bil spet stari Nurmi. V Ameriki je nastopil 34 krat. Sedaj bo prišel nazaj v Evropo.

PODPIS IN VEČNOST.

Pisatelja Varnhadena von Ense (1785 do 1858) je prosil znaní draždanski knjižničar dvorni svetnik Gustav Kleimm, naj mu izposluje podpis pisateljice Betine Arnim (1785—1859). Ljubezniva Betina je na željo Varnhadena Klemmu takole pisala: »Ali sta Vi tudi tak norec, ki nabira podpise, ko jih vendar ne morete vzeti seboj v večnost? Nikdar ne bi bila kaj takega od vas mialla.« Prav gotovo je nehal nabirati.

Ia Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaša. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

CROBATH Ustanovljen 1. 1888 Na debelol. Na družbo! — Velika izbora za vsak letni čas! Za izdelavo domačih čevljev stramm, stofi, traki za obrobe.

Manufakturno blago vse vrste Svihene rute.

franc. L. & L. Kranj

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Najboljši
Sivalni stroj je edino to
Josip Petelinc-a
izdelki
Gritzner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prešernovega
spomenika, ob vodi
Pisni v razno bresklati, večletna garancija.
Delavnica za popravila
Na voljo Telefon 913 Na male

Samo 250 Din
za zelo trpe- **dežni plašč**
žen gumijev
Isti boljši vrste 295 Din, najfi-
nejši 460 Din se dobivajo v Prvi
gorenski razpošiljalni
Jvan Savnik, Kranj 5001.

Zelo majhne vrzce blaga za obleke in novi centki!

2 VAJENCA se sprejmeta, ki imata veselje za mizarstvo. — ŠT. MERCJAN, v Dobu šte. 13.

Belo platno
trpečno „Erst“ m 12 Din, močno „Sava“ 12 Din, Slovensko platno zelo močno 16 Din, tina „Boocrat“ tkanine 17 Din, celo tina tkanine „Gorica“ za srajce 19 Din, posebno fini naturale ston 22 cm 22 Din, razpokila vele-trgovina K. Stermecki, Celje št. 19. Ilustrirani cenik z cez 1000 slikami se pošlje vsakega za štiri, vzorci o: sukna, kasngarna in razno manufakturno blago pa samo na 8 dni na ogled. Kdor pride s vlakom osebno kupovat, dobi nakupu primerno povrnitev rodnje. Narodila cez 500 Din poimno provta. — Trgovci engross cene.

SREČA VAS ISČE! NE ZAMUDITE!
Kupujte in naročite **SREČKE** elektrne loterije »Narodno-kulturnega društva« v **MALI NEDELJI** 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. Srečke po 5 Din ter se lahko naroče pisмено. Pošljete lahko znamke v pismu. Iščejo se zanesljivi razpečevalci.

UGODNI NAKUP!
Naprodaj 1 **BENCIN-MOTOR** 6 HP, 1 **SLAMO-REZNIČICA**, 1 **MLATILNICA** in 1 **CIRKULAR** za žaganje drv ter zraven spadajoči deli. — Poizve se pri **Janezu Gregorc, Mali Mengeš, p. Mengeš.**

V SVRHO ZENITVE
želi gospod znanja z gospoditno do 23 let s premoženjem. — Ponudbe pod »SREČA« šte. 2497 s sliko na upravo lista. — Tajnost zajamčena.

Žene, dekleta, pozor!
SIVALNI STROJI, skoraj popolnoma novi, se prav poceni prodajo. — Ne zamudite ugodne prilike. **ODELO**, dr. z o. z., Miklošičeva c. 36, Ljubljana.

FABIANI & JURJEVEC
LJUBLJANA :: Stritarjeva ulica št. 5.
Priporočava se slavnemu občinstvu pri nakupu **BLAGA** za **OBLEKE**. Največja izbira svilenih **RUT** in **ŠERP**. — Potreba solidna ter nizke cene.

Zoper slabo prebavo,
bledico in oslabeledost naročajte **HOČEVARJEVO** »**AROMATICNO ŽELEZNATO TINKURO**« po 20 Din steklenica! — Številne zahvale na razpolagol Po pošti od 3 steklenic dalje samo od izdelovalca **lekarnarja HOČEVARJA, VRHNIKA.**

Velezaloga dalmat. cementa „Titan“, karbida, železa, okovja, kuhinjske posode, tehtnic itd. po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah samo pri **BREZNIK & FRITSCH** trgovina z železnino, Ljubljana, Stritarjeva ulica šte. 7. Zahtevajte ponudbe, da se prepričate o nizkih cenah!

Kovači!
Najmanj 1 krone pri kg prihranite, ako kupujete prima angleški koks in angleški kovaški premog pri tvrdki **D. Cebin, Ljubljana, Wolfova ulica 1**, ki ga dobavlja v najboljši kakovosti in po res najnižjih cenah!

286 kovačev
je v teku še ne treh mesecev poslužila tvrdka **D. Cebin, Ljubljana, Wolfova ulica 1**, z angl koksom in angl. kovaškim premogom. Soglasna sodba je, da je blago od te tvrdke naravnost odlične kakovosti in res poceni. Kdor se še ni, naj se brzo tudi sam o tem prepriča!

Vsi kovači
morda res še ne vedo, da dobavlja tvrdka **D. Cebin, Ljubljana, Wolfova ul. 1**, najboljši angl. koks in angl. kovaški premog najceneje!

Samemu sebi dela največjo škodo
vsak, kdor ne kupuje angl. koks in angl. kov. premoga pri tvrdki **D. Cebin, Ljubljana, Wolfova ulica 1**, ampak morebiti drugod, kjer slabše blago dražje plačuje.

Krojaškega vajenca sprejme
IVAN LIKOZAR, krojač, Predoslje 39 pri Kranju.

UČENCA za mesarsko obrt, pošteni starijci, sprejme takoj **FRANC LOGAR**, mesar, **CERKNICA** šte. 160. 1718

UČENEC za trgovino z mešanim blagom na deželi se sprejme. Pogoji: iz poštne hiše z najmanj 1 razredom srednje šole, zdrav in krepak. — Ponudbe na upravo lista pod št. 2513.

Našim rodbinam priporočamo našo pravo domačo **Kolinsko cikorijo** izvrsten pridatek za kavo.

Da, tudi Vi kupite blago **TEKSTILBAZAR-U** Vsako sredo in soboto za obleke in perilo **Ljubljana, Krekov trg 10/1.** velika prodaja ostankov najceneje pri — Cenike pošiljamo na zahtevo zastonj! — po skoro polovični cenl.

Zadružna gospodarska banka d. d.
Telefon št. 57 in 470. Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Brzovjav.: Gospobanka.
Račun poštnege čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945 v lastni palači (vis à vis hotela „Union“). Račun poštnege čekovnega urada v Zagrebu št. 39.000
Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, šibenik. Ekspozitura: Bled.
Kapital in rezerve skupno nad K 60,000.000.—, vloge nad K 600,000.000.—.
Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji
Amerikanski oddelek: Direktne zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.
Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.